

Тема 4. Гендер та зміна клімату

Факти та цифри/1

- Все більше і більше людей мігрують внаслідок несприятливих прибережних погодних явищ, таких як ерозія берегових ліній, затоплення, посухи та порушення сільського господарства. Наприклад, циклон Нургіс, який відбувся в М'янмі в травні 2008 року, серйозно вплинув на 2,4 мільйона людей і призвів до переміщення близько 800 000 осіб.
- Міграція, викликана змінами довкілля, збільшує рівень смертності серед жінок, особливо в країнах, що розвиваються, через їх невизначений соціально-економічний статус, поведінкові обмеження та відсутність доступу до інформації.

Джерела:

Reliefweb. 2016. Annual Disaster Statistical Review 2015: The Numbers and Trends. <https://reliefweb.int/report/world/annual-disaster-statistical-review-2015-numbers-and-trends>

Факти та цифри/2

- Стихійні лиха, пов'язані зі зміною клімату, підвищують імовірність виникнення насильства над жінками.
- Після стихійного лиха жінки частіше стають жертвами домашнього та сексуального насильства і через це можуть уникати притулків. Дослідження, присвячене насильству інтимного партнера після урагану «Катріна» (США, 2005 рік) показало, що психологічна віктимізація жінок і чоловіків зросла на 35%, тоді як фізична віктимізація жінок збільшилася на 98% .
- Докази також показують зв'язок між стихійними лихами та збільшенням кількості шлюбів серед неповнолітніх. Наприклад, у 2005–2013 роках 29% дівчат у Бангладеш, країні, яка особливо постраждала від зміни клімату, одружилися до 15 років.

Джерела:

HRW. 2015. Marry Before Your House is Swept Away. <https://www.hrw.org/report/2015/06/09/marry-your-house-swept-away/child-marriagebangladesh>

WEDO. 2016. Gender and Climate Change: A Closer Look at Existing Evidence, Global Gender and Climate Alliance. <http://wedo.org/wpcontent/uploads/2016/11/GGCA-RP-FINAL.pdf>

Гендер та зміна клімату

Жінки

Жінки є більш вразливими до зміни клімату. Вони, як правило, більше покладаються на природні ресурси для забезпечення життєдіяльності. Їм необхідно забезпечити воду, продукти харчування та паливо для приготування їжі та обігріву. Вони також борються з нерівним доступом до ресурсів і до процесів прийняття рішень, обмеженими мобільністю та доступом до інформації, а також загрозою сексуального насильства. Зміна клімату лише збільшує існуюче навантаження. Бідним і маргіналізованим жінкам і дівчатам рідко вдається краще зрозуміти всі ці ризики і відповідно на них зреагувати.

Чоловіки

Гендерна рівність не є «проблемою жінок». Чоловіки також є вразливими до зміни клімату, але часто по-різному. Наприклад, дані з Індії та Австралії показують більш високі показники самогубств серед чоловіків-фермерів під час посухи.

Джерела:

CAPRI. 2012. A Literature Review of the Gender Differentiated Impacts of Climate Change on Women's and Men's Assets and Well-being in Developing Countries. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.303.5287&rep=rep1&type=pdf>

Чому зміни клімату впливають на чоловіків та жінок по-різному?

- В кожному суспільстві положення і стан жінок та чоловіків різні через існуючі соціальні та культурні гендерні норми, ролі і очікування. Зміна клімату по-різному впливає на жінок та дівчаток через соціально-економічний клас та інші перехресні демографічні характеристики, такі як вік та місцепроживання. Крім того, жінки та дівчата не утворюють однорідну групу, визначену лише за гендером.
- Розуміння ризиків та наслідків зміни клімату для жінок і чоловіків має важливе значення для вирішення цих ризиків та досягнення сталого розвитку. Для цього необхідно визначити їхні різні потреби та інтереси, а також заохочувати внесок жінок та чоловіків у розробку рішень. Цей інклюзивний підхід призведе до більш ефективних і стійких результатів.

Джерела:

UNFCCC. 2014. Gender and Climate Change. http://unfccc.int/gender_and_climate_change/items/7516.php

Наслідки катастроф

Зміна клімату призвела до збільшення частоти катастроф, спричинених паводками та іншими екстремальними явищами, що впливає на населення, яке є економічно та соціально маргіналізованим. У цих групах жінки та діти, зокрема дівчата, часто є найбільш вразливими, через соціальні ролі, відсутність доступу до базових знань, інформації, зручностей, транспортних засобів та прав.

Засоби до існування для чоловіків можуть бути більш доступними, ніж для жінок. Після катастроф схеми компенсації та підтримки, як правило, більше зосереджуються на потребах чоловіків. Наприклад, після цунамі в Індійському океані у 2004 р., чоловікам було надано допомогу для заміни рибальських човнів. Проте підтримка заміни інструментів для переробки, де задіяні жінки, була обмеженою. Відсутність ресурсів сповільнює спроможність жінок відновитися після катастроф.

Післятравматичний стрес зростає після стихійних лих, особливо коли сім'ї переміщені і повинні жити у тимчасовому житлі в перенаселених умовах без приватного життя, відсутності майбутніх перспектив і обмежених засобів до існування. Це часто призводить до домашнього насильства, до якого жінки є найбільш вразливими.

Джерела:

CAPRI. 2012. A Literature Review of the Gender Differentiated Impacts of Climate Change on Women's and Men's Assets and Well-being in Developing Countries.

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.303.5287&rep=rep1&type=pdf>

Міграція

Зміни клімату все більше змушують людей мігрувати, щоб знайти кращі соціальні та економічні можливості. Через існуючі соціальні норми, які диктують ролі та обов'язки, придатні для жінок і чоловіків, вони схильні по-різному реагувати на цю ситуацію.

У багатьох країнах чоловіки мають більшу мобільність через соціальні норми, а також через матеріальні можливості. Чоловіки з більшою ймовірністю мігрують у райони, не пов'язані зі зміною клімату в пошуках зайнятості, тоді як у жінок менше можливостей для міграції, і вони частіше залишаються в постраждалому районі для догляду за сім'єю та домогосподарством.

Жінки, як правило, змушені мігрувати тоді, коли вони є самотніми матеріями. Проте, якщо їхній чоловік мігрує, обов'язки жінок збільшуються, оскільки вони повинні здійснювати додаткові заходи, які здійснювали чоловіки. У Мексиці наслідки зміни клімату є важливим фактором у прийнятті рішення мігрувати, особливо для чоловіків, які зазвичай працюють у сільському господарстві через тривалі засухи. Навпаки, жінки, які взагалі не володіють землею, прагнуть мігрувати з інших причин, таких як економічні спади. За оцінками, до 2080 року зниження національної продуктивності сільського господарства, викликане зміною клімату, змусить мігрувати до 10% дорослих мексиканців.

Джерела:

CAPRI. 2012. A Literature Review of the Gender Differentiated Impacts of Climate Change on Women's and Men's Assets and Well-being in Developing Countries. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.303.5287&rep=rep1&type=pdf>

Енергія

40% населення світу, особливо в сільських районах країн, що розвиваються, залежить від традиційних форм енергії. Крім того, більшість із цих сімей готують на відкритих вогнищах. Ця практика сприяє зміні клімату внаслідок викидів парникових газів та зменшення лісів.

У багатьох частинах світу жінки не тільки витрачають час на збір біомаси, але й на приготування їжі. У середньому жінки витрачають близько 94 хв. щоденно для приготування їжі, тоді як чоловіки – тільки 7 хв. Спалювання біомаси має значний вплив на здоров'я жінок. Щорічно забруднення побутове повітря від такого приготування їжі спричиняє передчасну смерть більше 4 млн. людей.

Чоловіки також беруть участь у зборі біомаси та підготовці їжі. Як правило, вони не витрачають стільки ж часу, скільки й жінки, що зводить до мінімуму вплив токсичних газів і сажі, які виділяють під час спалювання біомаси. Проте у різних країнах, це може відбуватися по-різному.

Джерела:

Global Alliance for Clean Cookstoves. 2015. Study Shows Women Cookstove Sellers Outsell Men 3 to 1.

<http://cleancookstoves.org/about/news/05-04-2015-study-shows-women-cookstove-sellers-outsell-men-3-to-1.html>

WHO. 2016. Household Air Pollution and Health. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs292/en/>

Продовольча безпека, харчування та водні ресурси

- Очікується, що зміна клімату спричинить частіші та серйозніші нестачі продовольства. Це може призвести до зменшення доходів домогосподарств, збільшення навантаження на жінок та погіршення балансу харчування. Крім того, зростання цін на продовольство часто впливає на найбідніших членів громади, особливо на жінок.
- У більшості країн, що розвиваються, жінки та дівчата, як правило, відповідають за збір води. Оскільки зміна клімату може вплинути на доступність та якість водопостачання, жінки та дівчата повинні знайти альтернативні джерела води, які часто знаходяться далеко або мають нижчу якість.

Джерела:

Ferguson, H. 2011. Inuit Food (In)Security in Canada: Assessing the Implications and Effectiveness of Policy.
<http://www.queensu.ca/sps/qpr/sites/webpublish.queensu.ca.qprwww/files/files/16%20Inuit%20food%20insecurity.pdf>

Здоров'я

Зміна клімату впливає на здоров'я по-різному і може впливати на чоловіків і жінок по-різному. Здоров'я включає цілий ряд станів, таких як фізичні захворювання, психічне і репродуктивне здоров'я тощо.

Збільшення рівня захворюваності на ВІЛ / СНІД, гепатит С, ГРВІ тощо внаслідок зміни клімату посилює обтяженню жінок, які часто є основними доглядачами хворих членів родини. Жінки також є вразливими до питань охорони здоров'я у сфері матері та дитини, які посилюються наслідками зміни клімату.

Здоров'я чоловіків також може бути вразливим. Після урагану «Катріна» частка чоловіків-рятувальників, працівників першої допомоги та будівельних робітників із шкірними висипами була дуже високою через вплив брудних паводкових вод.

Джерела:

CAPRI. 2012. A Literature Review of the Gender Differentiated Impacts of Climate Change on Women's and Men's Assets and Well-being in Developing Countries. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.303.5287&rep=rep1&type=pdf>

NCBI. 2007. Skin Disorders among Construction Workers following Hurricane Katrina and Hurricane Rita: An Outbreak Investigation in New Orleans, Louisiana. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18025363>

Політичне представництво

- На 21-й Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату Парижі в 2015 році, де була прийнята Паризька угода, тільки 32 % делегатів і лише 20 % керівників делегацій становили жінки, демонструючи ступінь недостатнього представництва на керівних посадах. Таку угоду непросто модернізувати, якщо переговори не враховують потреби та перспективи жінок різних соціальних шарів. На місцевому рівні участь жінок та їх лідерство також є важливими.

Джерела:

Подолання прогалів у сфері гендеру та зміни клімату

- Участь жінок у процесі прийняття рішень, розширення їх можливостей, а також використання їхніх знань та досвіду може бути вигідним як на міжнародному та національному рівні, так і на локальному.

Успішні приклади:

- **Болівія.** Серед общин Япучіріс на Болівійському плато жінки відіграють ключову роль у збереженні різноманітності агрокультур, які можуть бути під загрозою зміни клімату. Їхня робота спрямована на покращення продуктивного землеробства, що включає збереження різних сортів картоплі, зернових та лікарських рослин. Ці жінки-фермери також підтримують один одного у розвитку навичок та стратегій управління ризиками. Забезпечуючи стабільний урожай картоплі, вони гарантують доступ до ринку сільськогосподарської продукції, що є довгостроковим і вигідним для всієї громади.
- **Індія.** Традиційні сільськогосподарські практики, які жінки розвивали і вдосконалювали протягом поколінь, сприяють адаптації до зміни клімату. Наприклад, жінки-фермери в Таміл-Наду, Індія, покращили традиційні післязбиральні практики для того, щоб продовжити термін використання продуктів. .

Джерела:

World Farmers Organization. 2013. Women Adapt to Climate Change. <http://www.wfo-oma.org/climate-change/articles/women-adapt-to-climate-change.html>

Рамкова конвенція ООН про зміну клімату

- Міжнародний екологічний договір, прийнятий у 1992 році, який схвалено 197 сторонами і метою якого є стабілізації концентрації парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допускав би небезпечного антропогенного впливу на клімат Землі. Паризька угода сприяє досягненню цілей Конвенції шляхом посилення глобальної відповіді на загрозу зміни клімату. Це досягається шляхом збереження глобальної температури цього століття значно нижче 2°C над доіндустріальним рівнем, а зусилля, спрямовані на обмеження підвищення температури більше ніж на 1,5 ° C. Крім того, угода спрямована на зміцнення здатності країн боротися з наслідками зміни клімату.

Джерела:

UNFCCC. 2014. First Steps to a Safer Future: Introducing the United Nations Framework Convention on Climate Change. http://unfccc.int/essential_background/convention/items/6036.php

Як гендер інтегрується в рамкових документах Конвенції про зміну клімату?

- **2001:** Перша згадка про гендерну проблематику була на COP7 у рішенні, яке заклиало до збільшення участі жінок у представницьких органах Конвенції та Кіотського протоколу
- **2010:** Канкунські угоди підкреслюють важливість гендерних аспектів у адаптації, технологіях та зміцненні потенціалу
- **2012:** COP18 було знаковою подією, яка призвела до значного кроку на шляху до досягнення гендерного балансу через представництво жінок у делегаціях сторін та керівних органах Конвенції та Кіотського протоколу, створенням постійного пункту порядку денного, а також створення механізму щорічного звітування про прогрес у досягненні гендерного балансу
- **2015:** У Паризькій угоді враховано заходи для подолання зміни клімату та сприяння гендерної рівності, розширення прав і можливостей жінок
- **2017:** План дій щодо гендерної рівності до Конвенції про зміну клімату був прийнятий на COP23. Його мета полягає у підтримці реалізації рішень та мандатів, пов'язаних із гендерною проблематикою.

Джерела:

IUCN. 2016. Gender in Mitigation Actions: EGI brief. <http://genderandenvironment.org/resource/gender-in-mitigation-actions-egi-brief/>

UNEP. 2017. Gender and Climate Change. http://unfccc.int/gender_and_climate_change/items/9396.php

Пріоритетні галузі: адаптація

- З 2013 року всі підрозділи та установи ООН, а також дотичні організації працюють над застосуванням гендерно-чутливих підходів та інструментів у галузі адаптації.
- Гендерно-чутливі підходи та інструменти застосовуються для того, щоб були враховані інтереси, проблеми, можливості, знання та досвід як чоловіків, так і жінок.
- Гендерно-чутливі підходи та інструменти повинні застосовуватися у всіх заходах з адаптації до зміни клімату: планування та розробка, впровадження, моніторинг та оцінка, створення сприятливого середовища та лідерства, а також управління проектами та програмами.

Джерела:

Gender-sensitive Approaches And Tools For Adaptation / <https://www4.unfccc.int/sites/nwpstaging/Pages/gender-page.aspx>

Пріоритетні галузі: пом'якшення наслідків

- В якості лідерів громад, фермерів, підприємців, виробників і керівників домогосподарств, жінки можуть сприяти екологічним, економічним і соціальним вигодам від скорочення викидів парникових газів. Визнання їх як споживачів енергії та визнання їх потенціалу як постачальників і осіб, які приймають рішення, призведе до збільшення можливостей для жінок і чоловіків.
- Хоча міжнародне співтовариство все більше усвідомлює, що інтеграція ґендерних підходів в енергетичний сектор підтримує пом'якшення наслідків зміни клімату та зміцнення ґендерної рівності, до цього часу існує лише обмежена кількість прикладів ініціатив щодо пом'якшення наслідків з урахуванням ґендерних аспектів.

Джерела:

UN WomenWatch. 2009. Women, Gender Equality and Climate Change Fact Sheet. / http://www.un.org/womenwatch/feature/climate_change/downloads/Women_and_Climate_Change_Factsheet.pdf

Пріоритетні галузі: підвищення спроможності

- Конвенція ООН про зміну клімату підкреслює важливість жінок у всіх сферах розбудови спроможності, включаючи всі галузі формування політики щодо зміни клімату, планування та розвитку проектів.

Джерела:

UN WomenWatch. 2009. Women, Gender Equality and Climate Change Fact Sheet. / http://www.un.org/womenwatch/feature/climate_change/downloads/Women_and_Climate_Change_Factsheet.pdf

Пріоритетні галузі: кліматичне фінансування / 1

Пряма участь жінок у прийнятті рішень щодо зміни клімату

- Включення жінок до керівних органів механізмів кліматичного фінансування має важливе значення для ефективного та справедливого проектування, впровадження та фінансування кліматичних рішень. Крім того, напрями прямого фінансування для жінок-підприємців можуть сприяти інноваціям. Жінки приносять унікальні перспективи та навички, які корисні для ефективної адаптації та пом'якшення наслідків зміни клімату.

Гендерно-чутливе фінансування

- Механізми фінансування клімату, які не враховують гендерні відмінності, можуть загострити їх. Здійснюючи гендерний підхід, фінансування з питань клімату може сприяти гендерній рівності та розширювати можливості жінок.

Джерела:

UNFCCC. 2014. Climate Finance. / http://unfccc.int/focus/climate_finance/items/7001.php

UNFCCC. 2017. Pocket Guide to Gender Equality. / <http://www.eurocapacity.org/downloads/Final-Gender.pdf>

Пріоритетні галузі: кліматичне фінансування / 2

- Згідно Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату, кліматичне фінансування здійснюють:

Глобальний екологічний фонд (ГЕФ)

Керується політикою щодо гендерної рівності

Зелений кліматичний фонд

Програми Фонду вимагають включення гендерного плану дій

Механізм чистого розвитку

Адаптаційний фонд

Станом на 2015 рік, жінки в середньому складали лише 24 % рад великих механізмів кліматичного фінансування (15 % у Зеленому кліматичному фонді, 25 % у Глобальному екологічному фонді, 26 % у кліматичних інвестиційних фондах та 35% у Адаптаційному фонді)

Джерела:

UNFCCC. 2014. Climate Finance. / http://unfccc.int/focus/climate_finance/items/7001.php

Пріоритетні галузі: Технології

- У енергетичному секторі, де технологія відіграє важливу роль, чоловіки, як правило, зосереджують свої зусилля на комерційному та широкомасштабному промисловому розвитку, тоді як жінки частіше займаються енергетичними рішеннями для домогосподарств і громад

Джерела:

UNFCCC. 2014. Technology. / <http://unfccc.int/focus/technology/items/7000.php>

Як додати гендерні аспекти в кліматичні дії?

- Забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у розробці та реалізації місцевих планів адаптації та пом'якшення наслідків зміни клімату
- Зміцнення потенціалу довкільних установ та інших зацікавлених сторін для того, щоб жінки та чоловіки однаково отримували вигоди від кліматичних інвестицій
- Підвищити здатність довкільних установ та інших зацікавлених сторін щодо консультування жінок та чоловіків щодо наслідків зміни клімату, а також забезпечити реагування на їхні проблеми та потреби
- Покращити розуміння наслідків зміни клімату та стратегій адаптації для пом'якшення впливу на жінок і чоловіків, які живуть за межею бідності
- Визначити конкретні заходи, пов'язані з гендерною нерівністю в зміні клімату; наприклад, сприяти розширенню можливостей жінок і молоді на всіх рівнях; збільшення доступу до води, енергії, процесів прийняття рішень тощо
- Оцінити технології адаптації та пом'якшення наслідків зміни клімату щодо їх ґендерної чутливості
- Використовувати гендерно-орієнтовані заходи для зменшення негативних наслідків стихійних лих для жінок і чоловіків, особливо з огляду на їх забезпечення водою, продуктами харчування та енергією
- Використовувати систему GALS (Gender Action Learning System) та побутову методологію для розширення можливостей громади з конкретними процесами та інструментами участі, які спрямовані на те, щоб дати жінкам і чоловікам більше контролю над своїм життям, основою індивідуального, внутрішнього, громадського та організаційного розвитку, включаючи діяльність, пов'язану зі зміною клімату

Джерела:

Gender Action Learning for Sustainability at Scale (GALSatScale) / <http://www.galsatscale.net>

Питання зміни клімату та гендеру в Цілях сталого розвитку

Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток

Забезпечення доступу всіх людей до прийнятних за ціною, надійних, сталих і сучасних джерел енергії

Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією

Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками

Джерела:

Цілі сталого розвитку / <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

Національні визначені внески

- Національні визначені внески (НВВ) – це зобов'язання сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, які визначають свої національні амбіції щодо зменшення викидів парникових газів. Національні внески пов'язують заходи щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації країни з національними пріоритетами.
- Оскільки ці кліматичні плани впливають на всю економіку країни і мають довгострокові наслідки, надзвичайно важливо, щоб країни враховували гендерні аспекти при розробці та реалізації цих планів для задоволення потреб і перспектив як жінок, так і чоловіків. Це також має вирішальне значення для забезпечення справедливої та рівної участі жінок і чоловіків.

Джерела:

UNFCCC. 2014. Nationally Determined Contributions (NDCs). / <http://unfccc.int/focus/items/10240.php>

Позитивні приклади: Національні визначені внески (НВВ)

- Довгостроковий план адаптації **Ефіопії** має на меті «інтегрувати дії, які покращують статус жінок і добробут дітей»
- НВВ **Нігерії** зазначають, що жінки покладаються на джерела енергії біомаси і тому піддаються впливу небезпечних забруднювачів повітря. А також визнають, що жінки мають менший доступ до фінансових механізмів та сільськогосподарських послуг, ніж чоловіки
- НВВ **Кірібаті** стверджують, що наслідки зміни клімату спочатку відчувають уразливі групи, включаючи жінок
- **Мексика**: «Політика та дії, що входять до складу НВВ, включатимуть наскрізні права людини та гендерні аспекти для заходів, які необхідно вжити для врахування жінок як важливих осіб, що приймають рішення щодо споживання енергії. Вони також наголошують на важливості їх впровадження таким чином, щоб вони не посилювали наслідки зміни клімату, які вже мають непропорційні негативні наслідки, засновані виключно на гендері»

Джерела:

IUCN Global Gender Office. 2016. Gender in Mitigation Actions: EGI Brief. / <http://genderandenvironment.org/resource/gender-in-mitigation-actions-egi-brief/>

Гендерно-чутливі проекти

- **Гендерно-чутливі консультації зацікавлених сторін:** Визначити жінок та чоловіків, на яких може впливати діяльність проекту, та забезпечити рівну участь та можливості прийняття рішень протягом всього циклу проекту за допомогою інклюзивних та гендерно-чутливих консультацій із зацікавленими сторонами
- **Гендерний аналіз:** Збір та аналіз даних щодо гендерної інформації для розробки, впровадження, моніторингу та оцінки проекту
- **Гендерно-чутливі дії:** Діяльність проекту спрямована на вирішення гендерних відмінностей та сприяє гендерній рівності і розширенню можливостей жінок
- **Гендерно-чутливі моніторинг та оцінка:** Визначення та врахування гендерно-чутливих показників та цілей для вимірювання результатів проекту

Джерела:

GEF (2018): Guidance to Advance Gender Equality in GEF projects and programmes.

https://www.thegef.org/sites/default/files/council-meetingdocuments/EN_GEF.C.54.Inf_.05_Guidance_Gender.pdf

Приклад: Адаптація в Малі

- У Малі доходи жінок включають в себе прибуток від садівництва та переробки недеревних лісових продуктів. Чоловіки, як правило, зосереджуються на вирощуванні товарних культур, урожайність яких зменшується внаслідок меншої кількості опадів через зміни клімату, а це в свою чергу посилює тиск на продуктивну діяльність жінок, а також збільшує час, необхідний для видобування води та дров.
- З метою зменшення ризиків, пов'язаних із зміною клімату, щодо засобів до існування та продовольчої безпеки, Національне управління сільського господарства Малі співпрацює з ПРООН для посилення сільськогосподарської стійкості. За підтримки Уряду Канади та ГЕФ, проект, під назвою «Підвищення адаптивної спроможності та стійкості до зміни клімату в сільському господарстві Малі», зосереджувався на розширенні можливостей жінок як рушіїв адаптації.
- Жіночому колективу була надана платформа сонячної енергії, яка допомагає молоти борошно, що є дуже тривалим процесом приготування їжі. Це дає змогу жінкам зосередитися на інших заходах, забезпечуючи альтернативний дохід. Навчання з питань сталої сільськогосподарської практики, надання насіння та інструментів, а також створення оборотних фондів доповнювали підтримку. Проект також прагне краще інтегрувати зміни клімату та пов'язані з ними ґендерні питання в політику та плани на муніципальному рівні.

Приклад: Розвиток спроможності в Іспанії

- В Іспанії відходи, що утворюються при використанні олії для щоденного приготування їжі, є важливим екологічним питанням. Неналежна утилізація такої олії може мати шкідливі наслідки, такі як труднощі при очистці стічних вод і забруднення екосистем. Водночас жінки, які стали жертвами гендерного насильства, виявили зацікавленість у нових можливостях відновити своє життя.
- Збираючи використану харчову олію, ініціатива Otro Tiempo Otro Planeta прагне створити робочі місця у соціальній економіці. Мета цієї ініціативи полягає в розширенні економічних та соціальних можливостей жінок, а також створення місцевої організованої системи утилізації відходів використаної харчової олії для перетворення на біодизель. Це створює робочі місця для жінок, які стали жертвами гендерного насильства, одночасно сприяючи зменшенню забруднення води та викидів двоокису вуглецю.
- Близько 34 тонн харчової олії перетворили на 30 473 л біодизелю (це на 86% менше парникових газів, ніж від використання бензину). Крім того, жінки, які стали жертвами гендерного насильства, отримали економічні можливості та поліпшили свої умови життя.

Джерела:

Women Gender Constituency. 2016. Gender Just Climate Solutions. / <http://womengenderclimate.org/gender-just-climate-solutions/>

Приклад: Кліматичне фінансування

- Оскільки на сільськогосподарське виробництво впливають зміни клімату, забезпечення продовольством стає більш уразливим. Жінки, як фермери, переробники та споживачі, часто першими піддаються впливу зміни клімату. Вони також повинні витратити все більше часу на забезпечення води, їжі та палива для приготування їжі і опалення.
- Фонд адаптації до зміни клімату Канада-ПРООН, здійснив заходи в Кабо-Верде, Камбоджі, Гаїті, Малі, Нігері та Судані для реалізації гендерно-чутливих підходів щодо адаптації до зміни клімату. Зокрема, це допомогло жінкам збільшити виробництво продуктів харчування та подолати дефіцит води шляхом відновлення систем збирання води. Підтримувалися специфічні для контексту підходи, починаючи від нових методів ведення сільського господарства до забезпечення гендерної рівності землекористування та зміцнення жіночих мереж.
- У всіх шести країнах проекти Фонду сприяли розвитку сільського господарства та підтримували жінок як виробників продуктів харчування. Жінкам вдалося диверсифікувати свої засоби до існування та відігравати важливу роль у розробці та впровадженні кліматично стійких видів діяльності, ставши ключовими учасниками змін.

Джерела:

UNDP. 2016. Learning from the Canada-UNDP Climate Change Adaptation Facility / <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/climate-and-disasterresilience-/gender-responsive-climate-change-adaptation.html>

Приклад: Пом'якшення наслідків

- Ліси підтримують життєдіяльність 500 мільйонів людей, забезпечуючи їжу, паливо, корми для худоби, ліки тощо. Вирубка та деградація лісів суттєво впливають на залежні від лісів громади та корінні народи, одночасно посилюючи проблему зміни клімату.
- CBR+ - це партнерський фонд між Програмою ООН-REDD та ПМГ ГЕФ/ПРООН, який надає гранти безпосередньо корінним народам та громадам, що проживають в лісах. Проект має на меті розширення можливостей таких громад, включаючи краще визначення прав на землекористування та розробку механізмів розподілу вигод. Гендерні складові є частиною критеріїв відбору та моніторингу проектів. Крім того, для кожної країни надаються рекомендації щодо забезпечення дотримання принципів гендерної рівності при розробці та реалізації національних планів.
- Протягом пілотної фази (2014-2017), CBR + був реалізований в шести пілотних країнах: Парагваї, Панамі, Нігерії, Демократичній Республіці Конго, Камбоджі та Шрі-Ланці. В чотирьох із цих країн гендерні аспекти були інтегровані в результати, визначені в планах країн. Жінки були конкретно визначені як ключові зацікавлені сторони у п'яти планах (Камбоджа, Шрі-Ланка, ДРК, Нігерія та Парагвай).

Джерела:

Un-Redd Methodological Brief on Gender. 2017. / <http://www.unredd.net/documents/global-programme-191/gender-and-womensempowerment-in-redd-1044/global-gender-resources/15952-technical-resource-series-4-un-redd-methodological-brief-on-gender-low-resolution-version.html>

The Redd Desk. 2016. Forests: Why Are They Important? / <https://theredddesk.org/what-redd>

Приклад: Технології

- У 2007 році Ваня Валлемир (Wanja Wallemyr), фермерка та активістка, яка проживала в сільській місцевості Швеції, хотіла інвестувати у вітроелектростанцію, але не могла дозволити собі початкові мінімальні інвестиції у розмірі 154 000 дол. США. Визнаючи, що в енергетичному секторі переважають чоловіки, але також існують можливості для збільшення участі жінок у цій галузі, Валлемир і дев'ять інших активісток зібрали кошти для інвестування в проект спільноти вітрових електростанцій, під назвою Qvinnovindar.
- Компанія Qvinnovindar зосереджується на рівному представництві всіх її членів, незалежно від початкових інвестицій учасника, таким чином впроваджуючи інклюзивну ділову практику, включаючи жінок з усіх галузей.
- Жінки отримали економічні повноваження для виходу на енергетичний ринок, і на сьогоднішній день компанія Qvinnovindar інвестувала більше 1,5 млн. дол. США.

Джерела:

Haugen, Dan. 2013. Swedish Co-op Creates a Stake for Women in Wind Industry. / <http://grist.org/climate-energy/swedish-co-op-creates-a-stake-for-women-in-wind-industry/>

Додаткові матеріали

- Чому жінки вразливіші до зміни клімату? / <https://povaha.org.ua/chomu-zhinky-vrazlyvishi-do-zminy-klimatu/>
- Зміна клімату може змінювати співвідношення чоловіків і жінок / <https://ukranews.com/ua/news/275296-zmina-klimatu-mozhe-zminyuvaty-spivvidnoshennya-cholovikiv-i-zhinok>

Додаткові відеоматеріали

- Що накоїли зміни клімату 2017 року /
https://www.youtube.com/watch?v=5q_44RcxNnQ
- Як змінюється світ через глобальне потепління
| DW Ukrainian /
https://www.youtube.com/watch?v=PCE_PjaUZNc

-

Питання для самоконтролю

- Як взаємопов'язані гендер та довкілля?
- Чому зміни клімату впливають на чоловіків та жінок по-різному?
- Як наслідки катастроф, міграція, енергетичне питання, нестача продовольства та води впливають на жінок та чоловіків?
- Як гендер інтегрується в Рамковій Конвенції ООН про зміну клімату та рамкових документах до неї?
- Як додати гендерні аспекти в кліматичні дії?
- Що таке національні визначені внески?
- Що таке гендерно-чутливі проекти?
- Назвіть успішні приклади впровадження гендерно-чутливих проектів.